

Telegraful Român

(Organ național-biseri

Nr. 6

(Of.)

Procuratura de stat

Abonamentul:

Un an 80 Lei. — Șase luni 40 Lei.

Trei luni 20 Lei.

Ziarul apare Marția și Vinerea

Correspondențele

să se adreseze Redacției «Telegrafului Român»
Măcelarilor Nr. 45. — Scrisori nefrancate se refuză. —
Articole nepublicate nu se înapoiază.

Str. Schewis

Loco

să se adreseze Administrației ziarului «Telegraful Român», Sibiu, Strada Măcelarilor Nr. 45.

Innoiri**Popularizarea corurilor bisericești**

I

Spiritul religios — cel mai puternic suport al moralității — a suferit pe urma războiului o simțitoare lovitură. Firește numai la suprafață, căci temelile credinței ce pune pe om în contact cu divinitatea nu se pot surpa nici de cele mai cumplite vijelii ale vremii. Credința curată a fost învăluită în pojghița superficialității pe care-o poartă de-a lungul și de-a latul lumii vântul răscolit de marea revoluție a zilelor noastre.

Biserica n'are mai sfântă menire decât să-și pună la contribuție toate mijloacele de care dispune pentru întărirea și reîntinerirea spiritului religios, care 'n veacul nostru de anarhie morală ar fi cel mai puternic factor de *umanizare* a civilizației moderne.

Muzica bisericească e unul din aceste mijloace. Ea e scara pe care sufletul omenesc se 'naltă peste patimile și preocupările mărunte ale vieții. Ea dă omului curățenia inimii, aripile contemplației, care singură-i în stare să-l pună în contact cu divinitatea.

Dar ca să aibă această sublimă putere, cântarea bisericească trebuie să fie — cântare... Și aici am ajuns la punctul cel grav al chestiunii.

Sentimentul estetic e frate cu cel religios. Dacă nu se condiționează strict, în orice caz se ajută, se sprijinesc reciproc. Așa că trezind sentimente estetice, promovăm sentimentul religios. Iar acesta, la rândul său, curăță inima omului și face din sufletul omenesc cel mai strălucit locaș al virtuților creștinești.

Dar simțul estetic, muzical, al omului s'a suptiat, s'a ascuțit. Sunetele stridente, lipsite de armonie și dulceață, vocea răgușită ori pițigăiată a bătrânilor noștri cântăreți de legea veche mai mult conturbă meditația religioasă decât o promovează.

Cântarea bisericească trebuie să fie domoală și discretă — fără a fi monotonă; dulce și sentimentală — fără a fi patetică.

Pentru o fină și nuanțată interpretare muzicală a sentimentului religios se cere însă pe lângă voce plăcută — o deosebită cultură muzicală, de care cântăreții noștri, evident, că nu s'au învrednicit. Iar a te gândi la creierea unei cete de cântăreți bisericești în stare să îndeplinească aceste principiale postulate estetice, ar fi un act

temerar — dacă nu chiar de-a dreptul o utopie.

Sunt însă alte expediente prin cari problema se desleagă mai simplu și mai efectiv. E vorba de înființarea, de *popularizarea corurilor bisericești*, cari pe lângă faptul că împrumută cântării mai multă armonie și solemnitate, au și avantajul de a angaja în chip activ la început o parte, iar mai apoi aproape toată obștia credincioșilor — la slujba dumnezeiască.

În felul acesta problema culturii muzicale — cel puțin sub raportul vocii — dacă nu se 'nlătură cu desăvârșire, în orice caz se simplifică foarte mult. Căci cu modeste puteri vocale se poate realiza un ansamblu frumos și măreț. Vocea dirigentului se substituie prin instrument, mărirea căruia se poate învăța cu puțină dibăcie și bunăvoință, chiar dacă o face cineva fără pretenția de a ajunge neapărat un virtuos... Vocea bună e un dar dumnezeiesc; mărirea unui instrument — cel puțin în măsura necesară unui obicinuit instructor de cor — e chestie de școală, de meșteșug, ce se poate câștiga.

Și — aceasta-i împrăjura, care, cum am spus, e în stare să ușureze în chip simțitor deslegarea problemei ce ne preocupă.

În Rusia instituția corurilor bisericești a pătruns până 'n cele mai ascunse cătune. Grație și acestui fapt simțul armoniei muzicale e atât de dezvoltat la poporul rus încât la sf. Liturghie glasul *întregii* obștii a credincioșilor se 'ncheagă într-o înălțătoare și sfântă armonie.

Cred că e de prisos să mai adaog importanța acestui moment. El e destul de elocvent pentru a ne arăta necesitatea popularizării cât mai neîntârziate a corurilor bisericești, cari au nepătrunsa putere de a polariza gândurile curate ale credincioșilor spre înălțimi, cari nu sunt din lumea aceasta... *Neculce.*

După examene. Sântem la sfârșitul anului școlar. Munca, între patru pereți ai claselor, s'a terminat, ca să o continuăm în afară de școală. Căci munca, și nu repaosul lung, face cuprinsul și frumuseța vieții.

Nu putem să ne jăluim că școalele orașelor din țara noastră ar fi fost, în anul școlar trecut, pustii de tinerime. Au venit, din contră, școlari în număr îmbucurător. În multe locuri, îmbulzeala tinerilor la învățătură, a luat proporții extraordinare, cu deosebire în clasele inferioare ale școalelor secundare.

Tinerii, cari au terminat școalele acestea, își vor alege acum viitoarea carieră.

Cu acest prilej ne îndreptăm către cei ce înțeleg rostul școlii, către catihetii noștri, către părinții parohi, protopopi, profesori de religie,

preoți intrați în serviciul învățământului, și îi rugăm stăruitor să îndemne tinerii buni să îmbrățișeze cariera preoțească, sfătuindu-i să se înscrie în Seminarul nostru arhidiecezan, unde se fac însemnate îmbunătățiri și înlesniri de întreținere pentru viitorii păstori sufletești, și unde se vor împărtăși de bună educație și instrucție și de cea mai părintească îngrijire din partea conducătorilor acelei instituțiuni.

Seminarul nostru trebuie sprijinit în măsura jertfelor ce aduce, în fiecare an, cu dorința de a contribui cât mai mult la dezvoltarea intelectuală și morală a generației de mâine, și prin aceasta la bunul mers al statului și al bisericii.

Cu prilejul unei vizite înalte

Ca un semn al vremilor democratice de azi, domnii ministri coboară din jețul de catifea, dau drumul la mașină, răscolesc praful șoselelor de țară și aici-colo stau de vorbă cu cetățenii pentru a le cunoaște păsurile și a le pune în vedere vindecarea cea mai radicală. Operația e ușoară: reprezentanții diferitelor dicasterii prezintă doleanțele, dl ministru vădit impresionat de mulțimea neajunsurilor, se solidarizează cu ceata celor nemulțumiți, scoate carnetul și înseamnă, promite lecure pe lângă aplicarea celor mai severe sancțiuni, încassează mulțumitele celor astfel ușurați și pleacă mai departe fredonând în ritmul motorului cu 90 la cias: «Si mundus vult decipi, ergo decipiatur...»

În turneul său de potolire a spiritelor înviforate, simpaticul ministru al Ardealului, dl *Petre Groza*, s'a oprit pentru câteva ciasuri și în vechia cetate a Sibiului. Pentru Sâmbătă, în 5/18 Iunie a. c. la 9 ore a. m. s'a improvisat o conferință în sala cea mare a palatului județan, la care au fost invitate toate corporațiunile și toate oficiile publice. În șirul acestora, natural, a fost invitat și I. P. S. Sa *Părintele arhiepiscop și mitropolit Nicolae*, chiriarhul bisericii ortodoxe-române din mitropolia Ardealului, și separat a fost invitată direcțiunea seminarului «Andreian». A fost chemată deci *biserica și școala*.

Dl ministru a declarat dela început, că în expunerile sale se va feri de politică. N'a venit în numele unui guvern de partid, ci a venit cu gândul, ca în viața de stat a Ardealului să *restabilească regimul legalității* și să facă dreptate. Nu va mai permite, ca legi în viață să fie înlăturate prin ordonanțe. Va stăru pentru încetarea stării de «ex-lex» în ce privește *inamovibilitatea* magistraților. Numirea de magistrați din vechiul regat la forurile justițiare din Transilvania, în vederea greutăților, ce întâmpină aceștia la îndeplinirea

funcțiunei, să se facă în măsură mai redusă. În ce privește *traducerea legilor ungurești în limba română*, deși era organizat un resort și s'au cheltuit sume enorme, *nu s'a făcut absolut nimica*; a constituit o comisie, care în câteva luni va da lucrări pozitive. Salarizarea magistraților se va îmbunătăți după votarea bugetului, deodată cu a celorlalți funcționari publici. Dela justiție a trecut la *finanțe* spunând, că contabilitatea cea nouă cu redactarea de «state» în fiecare lună nu e practică, îngreunează administrația financiară și prin întârzierile inerente acestui sistem provoacă mari nemulțămiri în sinul funcționarilor. Intre contabilitatea veche și cea nouă se va încheia un *compromis*. A suprimat instituția celor vre-o opt sute de *perceptori*, cari erau să fie sloboziți asupra satelor noastre în forma jucărilor de odinioară. Trecând la resortul de *interne* a declarat, că va împiedeca unificarea administrativă a Transilvaniei în rate. Era vorba, ca mai întâi patru *județe* să fie încorporate vechiului regat sub raport administrativ. Ardealul formează un teritoriu compact și deodată are să fie unificat. Trebuie ridicată *autoritatea prefecților*, azi foarte scăzută. A fixat atribuțiile singuraticelor organe administrative, cari trebuiesc apoi observate și respectate cu rigoare. Azi adeseori se confundă atribuțiile și nu se respectă *competența* dintre prefecură, poliție, parchet, siguranța de stat și jandarmerie etc. Ajungând cu expunerea pe terenul resortului de industrie și comerț a spus, că aici e anarhie complectă. Față cu *minorități* să fim dreți și loiali. Să le acordăm libertatea cea mai largă în biserică și școală, și deplină egalitate în viața de stat. Să nu cădem în păcatul ungurilor față cu noi. Despre compatrioții noștri sași a spus, că *dacă nu ar fi aici, ar trebui să-i aducem*.

— Dar fără privilegii, — s'a auzit un glas din public.

Sărbătorile naționale trebuiesc ținute, dar cu sărbătorile noastre bisericești să nu supărăm pe nimenea. Să permitem minorităților a-și purta *drapelul* lor, alături cu drapelul statului român. Peste drapelul ungurilor din Ardeal, spre deosebire de drapelul celor din Ungaria, să se pună o fașie de tricolor românesc....

Precum vedeți dl ministru a vorbit despre multe de toate, dar n'a avut un singur cuvânt despre *biserica și despre școala românească*. Atunci s'a ridicat dl asesor consistorial *Lazar Triteanu* și s'a făcut ecoul adâncii nemulțămiri care agită viața bisericească și școlară din Ardeal. Dintre toți funcționarii statului preoțimea română este mai slab salariată. De trei luni n'a mai primit nici un ban. Se zice, că ar fi un proiect nou de salarizare, pe care nu l cunoaște, căci nu li s'a comunicat prealabil, — cum era obiceiul. Preotul român și astăzi este *principalul factor cultural și politic* în satele Ardealului cu naționalități și confesiuni diferite, dar este desconsiderat din partea guvernărilor. Cu abandonarea acordului stabilit între biserică și stat, retribuția *profesorilor de religie* prin ordonanță s'a redus în mod simțitor, ear *studiul religiunii a fost coborât în rândul deprinderilor tehnice*, alături cu caligrafia, desemnul și gimnastica. Învățătorii școlilor primare confesionale sânt într-o fierbere îndreptățită din cauza salariului și ne părăsesc în corpore. Abstrăgând dela caracterul școlii, unde funcționează, pretinde salarizare egală pen-

tru toți învățătorii primari. Învățătorimea să nu fie angajată în acțiunea de statificare a școlilor confesionale, ci să fie lăsată la datorie și ferită de grija zilei de mâine.

— «Ne-ați chemat aci, dle ministru, deci v'am spus aceste chestiuni, ca să Vi-le însemnați și să căutați a le îndrepta, deși, după experiența de pân' acum, puțină nădejde am în îndreptarea lucrurilor», — a încheiat vorbitorul.

Dl ministru a răspuns imediat dlui asesor L. Triteanu zicând, că iscălește tot ce a spus vorbitorul, deși a greșit adresa, deoarece chestiunile atinse nu aparțin sferei sale de competență. Cu toate acestea va stăruia la ministerul de culte și la cel de instrucție pentru sanarea relelor amintite.

La răspunsul dlui ministru observăm:

Noi știm, că avem *un singur ministru* al Ardealului, pe dl Petre Groza; la conferență au fost în special invitate *biserica și școala*; în vorbirea prin care s'a adresat reprezentanților n'a spus, că afacerile bisericești și școlare nu-l interesează, căci sânt scoase din sfera sa de competență.

Incolo să ni-l trăiască Dumnezeu și să-l vedem la ispravă. *Dreptul Iov*.

Nicolae Iorga

In ziua de 5/18 Iunie 1921 marele nostru bărbat Nicolae Iorga a împlinit 50 de ani ai vieții sale laborioase.

Naționalist, critic, literat, ziarist, orator, apostol și înainte pe toate istoric, Nicolae Iorga se bucură de celebritate care a trecut departe peste hotarele României Mărite.

Profesor universitar, deputat, membru al academiei române, franceze, și belgiene, a desfășurat cea mai stăruitoare muncă, bogată în roade, în toate ramurile vieții publice.

Românii din Ardeal îi datoresc în special cea mai adâncă recunoștință, căci în modul cel mai desinteresat Nicolae Iorga a venit adeseori în mijlocul nostru, ni-a desgropat multe din faptele mari ale strămoșilor, ni-a dat îndrumări prețioase, și nu a șovăit întru a ne descoperi și greșelile, mai mari și mai mici, de care am pățit cu toții de-o potrivă. —

Sărbătorirea dlui N. Iorga în Sibiu s'a făcut în sala Asociațiunii, unde profesorul și poetul I. U. Soricu a expus, într-o conferință, ascultată cu mare interes de auditor, viața și activitatea istoricului nostru.

Dl Al. P. Arbore, profesor la liceul Gh. Lazăr, a citit raportul dlui Iorga ca președinte al Ligii culturale, ear dl N. Băilă câteva din poeziile sărbătoritului.

S'au trimis dlui N. Iorga telegrame de felicitare din partea Asociației și a altor stimatori din Sibiu.

Sărbătorirea dlui N. Iorga

Meritosul nostru istoric n'a scăpat nici odată din vedere meritele *bisericii* noastre străbune pentru neamul românesc.

Cu ocazia sărbătoririi din zilele acestea, pâr. N. Cotlarciuc scrie în Gl. B. următoarele:

Iorga are meritul de a fi prezentat viața mănăstirească culturală și literară cu multă înțelegere și căldură. El arată că lăcașurile sfinte au fost nu numai centre ale ortodoxiei, ci totodată și adăposturi de cultură și că prin ele cu munca harnică a călugărilor evlavioși și cu ajutorul bănesc al domnilor și boerilor români se răspândea cartea românească. El a arătat că începutul scrisului românesc avem să-l căutăm în sânul bisericii. Dânsul a dovedit că un preot din Maramureș a tradus între 1430—50 părți din sfânta Scriptură și că abia după aceasta apare Coresi și el diacon, deci tot față bisericească.

Nu există lucrare literară ieșită din pana lui în care să nu considere și împrejurările bi-

sericești și să nu le prezinte, cum o poate face un om care cugetă cu atâta căldură și înțelepciune pentru neamul său, cum e Iorga. În vederea multelor opere de cuprins teologic și privitoare la biserică, facultatea de Teologie și-a luat onoarea de a-i oferi titlul onorific de Doctor în Teologie.

Interesele bisericii ca a unei instituțiuni necesare pentru binele neamului nostru le-a apărut totdeauna cu toate mijloacele. Amintesc doar ținuta lui în afacerea legii privitoare la Consistorul superior. În cuvântarea sa din Parlament în 23 Martie 1909 constată anticanonicitatea și antisinodalitatea Consistorului superior, cu durere respinge amestecul politicei în biserică și apără cu toată energia autoritatea ierarhică bisericească. Aceasta o face Iorga atât din convingere științifică, cât și din tragere de inimă față de biserică. El zice că biserică noastră cu credința și religia înfățișată și stăpânită de ea a fost aceea prin care generațiile trecute au trăit, au luptat și au murit aici în cuprinsul pământului românesc.

Toate mișcările din biserică le urmărește ochiul veghetor al lui Iorga. El învață unde e de învățat, îndeamnă unde e de îndemnat, manifestă durerea adevărată la destituirea de episcopi și la introducerea politicei în biserică și a tuturor conflictelor bisericești.

Precum recunoaște Iorga meritele seculare ale bisericii pentru neam, așa scoate el în relief și meritul bisericii pentru Unire.

Intreagă activitatea sa prezintă pe Iorga în toată integritatea sa morală. Chiar ca om politic, în contrast cu politicianii de astăzi, el reprezintă o moralitate superioară, dând astfel pildă de bun creștin.

Cât timp neamul și biserică noastră vor avea oameni ca Iorga, sântem siguri de vitalitatea și viitorul poporului nostru. Biserica cu prilejul jubileului de 50 de ani se roagă la cel Prea înalt, ca după a sa îndurare să-i prelungească zilele cât de mult, pentru a fi și în viitor stâlp puternic al ei și al neamului.

Rosaliile la Sibiu

— Slujba din Catedrală —

Sărbătorilor Pogorării Duhului Sfânt li s'a dat ca de obicei o deosebită strălucire. Catedrala a fost împodobită încă din ajun cu frunză verde, iar pe jos s'a așternut iarbă proaspătă.

Parfumul de verdeață se ridică din belșug împreunându-se cu tainicul miros de tămâie. O atmosferă plină de seninătate și cucernicie se sălășluise în marelui și sfântului lăcaș de închinare. Natura se nfrățise cu cerul într-o dumnezeiască armonie.

Serviciul divin a fost făcut de I. P. S. mitropolit *Nicolae*, înconjurat de clerul din localitate. Răspunsurile liturgice le-a dat cu o deosebită îngrijire corul mixt de sub conducerea profesorului T. Popovici.

După sf. liturghie I. P. S. Sa a rostit o înălțătoare predică despre *înnoirea sufletului omenesc* prin revărsarea Duhului sfânt.

Emanând dela cuvintele sfântului Apostol Pavel: «Să lăpădați voi după cea mai înainte viețuire pe omul cel vechiu, care se strică după poftele înșelăciunii. Și să vă înnoiți iarăși cu duhul minții voastre. Și să vă îmbrăcați cu omul cel nou, care după Dumnezeu s'a zidit întru dreptate și întru sfințenia adevărului», — în cuvinte de o plasticitate arhitectonică a zugrăvit criza cea mare a zilelor noastre: criza morală.

Omenirea întreagă se sbate 'n spasmiurile căutării unei fericiri mai depline. Această fericire însă nu vine, cu toate strălucitele progrese ale civilizației moderne. Nu, căci incontestabilele achiziții ale științei veacului nostru au înnoit numai condițiile externe ale vieții, nu și sufletul omului, au grijit paharul numai pe dinafară nu și pe dinlăuntru, au zidit numai palatul, în toată splendoarea lui, dar înlăuntru strălucirii sale locuște ura și lăcomia, vrajba și răutatea.

Impărăția lui Dumnezeu nu vine din afară ci dinlăuntru sufletului nostru.

Să ne deschidem deci sufletele, să se poare în ele Duhul sfânt și să le înnoească cu darurile sale bogate.

Predica I. P. P. Sale a fost ascultată cu o profundă evlavie de marea obște a credincioșilor, cari de astădată trebuie să fie ieșiți din biserică mai dreți și mai buni.

Bucuria celor mici

I-am văzut întorcându-se dela școală, unde micile odrasle și-au arătat — în fața părinților și a celor cu drag le poartă grija — rodul silințelor unui an de muncă.

Cu fața îmbujorată, cu ochi zimbitori zoreau spre casă, strângând subțiu o carte din care se vedea bine o foaie neîndoită: certificatul.

În fața lor ceteam atâta bucurie nevinovată, încât fără să vreau i-am urmărit cu privirea multă vreme, — bucurându-mă și eu de bucuria lor.

În ei vedeam oastea cea mare de mâne, stegarii viteji ai culturii noastre naționale, cari vor duce mai departe lupta începută, spre tot mai deplină izbândă.

În sufletul lor fraged vedeam cum încolțesc virtuțile străbune: credința cea tare, cumințenia așezată, mândria conștientă și hotărârea neșovăitoare.

În ei vedeam viitorul neamului nostru. De aceea i-am petrecut cu ochii îndelung — bucurându-mă și eu de bucuria lor.... *Neculce.*

Incoronarea Suveranilor

Ziarul Izbânda publică despre serbările încoronării suveranilor următoarele amănunte:

Odată stabilit că acest act memorabil să se facă la Alba-Iulia, — veche cetate a lui Mihai Viteazul, — rămânea să se decidă *locul* unde ceremonia trebuie să se desfășoare.

La început s'a emis ideea că încoronarea să se facă în vasta câmpie ce se întinde sub poalele cetății. Această soluție avea însă multe inconveniente. Un act de o astfel de măreție nu s'ar cuveni să se săvârșească într'un singur câmp deschis, sub un banal cort de pânză sau la adăpostul câtorva scânduri în mijlocul prafului...

Se impunea un loc mai restrâns care să lase pentru posteritate o *urme vădită*, un semn care să trăiască etern în conștiința neamului nostru.

Unul din membrii comisiei speciale, alcătuită pentru organizarea serbărilor, dl Petre Antonescu, deputatul arhitect, a propus ca solemnitatea să se facă în *cetate*, în fața unui altar definitiv construit, împrejurul căruia urma ca să se zidească ulterior — pe îndelete — un monument sau o biserică comemorativă.

Istoricii din misiune, în frunte cu d-nul Iorga, și-au adus aminte că în cetatea din Alba-Iulia, alături de locul unde se găsește actuala catedrală catolică, a existat odinioară o mănăstire zidită de Mihai Viteazul și care a fost dărâmată de unguri. Ei au propus reclădirea acestei mănăstiri, și ideea a fost admisă de M. S. Regele și de toată comisiunea.

Dacă se cunoaște locul unde era clădit acel locaș sfânt, nu se mai știe însă nimic despre *forma și înfățișarea* lui.

Această greutate a fost ușor de învins. Se știe că bisericile zidite de vechii noștri Domni au toate același caracter.

Cele 40 de biserici înălțate de Ștefan cel Mare sânt toate de același stil și nu se deosebesc de cât prin mici amănunte.

Pentru a reconstitui un monument religios din epoca lui Mihai Viteazul, cel mai bun lucru de făcut era deci de a imita pur și simplu vre-o biserică din timpul marelui Voevod.

Avem un minunat giuvaer de acest fel la îndemână: biserică Domnească din *Târgoviște*, clădită de Petru Cercel, fratele lui Mihai.

Și astfel s'a ajuns la nimerita idee de a se copia și a se reconstitui la Alba-Iulia această biserică în aceleași dimensiuni.

Această construire nu prezintă greutăți deosebite și clădirea va putea fi ușor terminată până la toamnă. Numai picturile și unele ornamentații se vor executa mai în urmă.

Biserica, înconjurată de o mică mănăstire, se va înălța în partea nord-estică a cetății. Acolo se va face după datinele strămoșești, *Ungerea și Incoronarea* primilor suverani ai României întregite.

De acolo suveranii vor primi defilarea pe câmpia din față și, spre a se înlesni accesul în vale, se va dărâma o parte din zidurile cetății, se vor astupa șanțurile și se va construi un bu-

levard ducând dela biserică până la locul defilării, unde armata, poporul și un splendid cortegiu istoric și etnografic vor trece în fața suveranilor.

În asemenea condițiuni, marele act dela Alba-Iulia va fi investit de toată măreția simbolică ce i se cuvine, lăsând pentru posteritate urme nepieritoare.

Cheltuiala necesită atât de zidirea bisericii, cât și de diferitele pregătiri nu vor întrece suma de 12—15 milioane.

Fondul religios din Bucovina

În ședința din 11 l. c. a senatului, profesorul universitar, dl I. Nistor, a dezvoltat o interpelare cu privire la actul predării fondului religios din Bucovina.

Despre acest fond se știu următoarele:

Originea sa este românească. A fost alcătuit din averile episcopiei și mănăstirești, dăruite de voievozii moldoveni, începând dela întemeierea principatului, de boerii moldoveni și părinții bisericii noastre, ctitori și adăugători.

Cea dintâi biserică, ridicată și înzestrată cu domenii mari de Bogdan Vodă, a fost biserica Rădăușului.

Averile episcopiei și mănăstirești, sporite din mărinimia domnească, au ajuns cu timpul să însumeze mai mult de jumătate din suprafața Bucovinei și să adăpostească în cuprinsul lor două treimi din întreaga populație bucovineană.

Astăzi averea fondului religios are întindere de 266,352 hectare, mai mult de un sfert din întreaga întindere a Bucovinei.

Partea cea mai prețioasă o formează *pădurile*, în urmă vin *domeniile* (pescării, stabilimente de băi la Dorna, școală de pomi) și *minele* (fer, magneziu, pirita sulfuroasă).

Această avuție se ridică la mai multe miliarde.

Din cuprinsul actelor de dănie ce ni-au rămas, reiese clar că toate averile acestea erau destinate pentru întreținerea mănăstirilor, episcopilor și slujitorilor ei, cum și pentru ridicarea de școli, așezăminte culturale și filantropice ș. a. — toate în folosul *drept credincioșilor români*.

La vre-o 12 ani după răpirea Bucovinei, administrația moșilor episcopiei a trecut în mâna guvernului austriac. Cei mai mulți stareți s'au refugiat în Moldova, unde existau moși aparținând mănăstirilor și episcopilor bucovinene.

Dreptul de administrație a trecut atunci în mâna împăratului Iosif II, care îl exercita prin guvernul său (în timpurile noastre prin ministerul de agricultură).

În 1786 împăratul Iosif II a format, cel dintâi, fondul religios greco-oriental al Bucovinei, din împreunarea averilor episcopiei și mănăstirești. De atunci fondul s'a administrat de organele statului sub controlul *consistorului* bisericesc, care era să fie consultat în toate chestiunile importante privitoare la fond...

Drepturile și obligațiile sânt statorite în statutul de organizare, rămas același până astăzi.

Știrile zilei

Hirotesiro. În decursul sfinteii liturghii oficiate de I. P. S. Sa Mitropolitul nostru *Nicolae* la praznicul Rusaliilor a hirotesit într'un protieru pe presbiterul Dr. Vasile Stan, directorul școlii normale Andrei Șaguna; ear într'un presbiter a hirotonit pe diaconul Ioan Preda, ales paroh în Apoldul inferior.

Parastas. A doua zi a praznicului Rusaliilor la finea sfinteii liturghii I. P. S. Sa Mitropolitul nostru *Nicolae* a oficiat în catedrală, asistat de arhimandritul Dr. E. R. Roșca, preoții M. Voileanu, L. Triteanu, Dr. A. Crăciunescu, P. Marcu, I. Dăncilă și diaconul S. Morariu, un parastas pentru odihna sufletului răposatului în Domnul marele mecenat al bisericii și neamului Alexandru Lebu.

Examen. Marția trecută s'a ținut în prezența I. P. S. Sale Mitropolitului nostru *Nicolae* și a unui numeros public examenul elevilor dela școala practică de lângă școala normală «Andrei Șaguna», ai cărei elevi au fost împărțiți în 2

clase, funcționând învățători T. Vădeia și G. Zemora. La această școală au umbiat 125 elevi dintre cari 104 au fost cei adăposiți în orfelinatul arhidiecezei noastre. Răspunsurile date din toate obiectele de învățământ au fost precise și mulțumitoare. S'a declamat și cântat frumos. La finea examenului I. P. S. Sa a dat elevilor sfaturi părintești, lăudând zelul și buna lor purtare, pentru că și părinții lor au fost din cei mai buni, cari și-au sacrificat viața pentru binele patriei, și îndemnându-i ca și pe viitor să-și dea silința de a fi tot mai buni, căci bunul Dumnezeu se îngrijește de ei prin biserică și societate. Le împarte apoi la fiecare cărți de lectură. A fost mare bucuria micilor orfani văzând pe părintele lor sufletește și de astădată în mijlocul lor.

Castel dăruit suveranilor. O delegație compusă din părintele protopop al Brașovului Dr. V. Saftu, primarul orașului Dr. Schnell și din alți brașoveni, s'a prezentat Vineri la palatul Cotroceni, spre a preda M. Sale Reginei actul de proprietate a castelului din Bran. Delegația a fost primită de suverani. Au vorbit primarul și părintele Saftu, arătând că prin darul acestui castel, vechi de 700 de ani, locuitorii județului voiesc să-și arete iubirea nefermărită pentru casa domnitoare. Maiestatea Sa Regina Maria a mulțumit membrilor delegației și a promis că va sta în cursul verei mai mult timp în castelul dela Bran.

† **Dionisie Ungur** paroh ort. român în Rea, prot. Hațeg, după o scurtă boală, în ziua de 13 Iunie a. c. în etate de 63 de ani și-a dat sufletul în mâinile A'otputernicului. Rămășițele sale pământești s'au așezat spre odihnă eternă în 15 l. c. în cimitirul din Rea. Fie-i memoria binecuvântată!

† **Olivia Monda** nasc. Butnariu, soția preotului nostru Aurel Monda din Borgobistrița, împărțită cu Sf. Taine ale muribunzilor, și-a dat sufletul în mâinile Creatorului, Duminecă, în 12 Iunie 1921 la 8 ore seara, în al 28-lea an al etății și al 12-lea an al căsătoriei. Osemintele pământești ale decedatei s'au așezat spre veșnică odihnă în 14 l. c. la 2 ore p. m. în cimitirul din Borgobistrița. Fie-i somnul lin!

Din Basarabia. După știri nouă, se poate constata, că în biserica basarabeană se luptă astăzi două curente în ceea ce privește administrația locală bisericească.

Unul dintre curente urmărește un fel de autonomie, combătută de alt curent, care vorbește de «alipire necondiționată» la întocmirile administrative din vechiul regat. Curente acestea nu pot să însemneze *desbinare* în sinul bisericii. Frământările nădăjdum să se termine prin găsirea drumului de înțelegere, — dar pentru aceasta se cere, firește, oarecare timp.

Școalele ungurești. Episcopii unguri din Ardeal cer ajutorul statului pentru a-și susține școalele. Delegația episcopilor, plecată în acest scop la București, își întemeiază cererea pe dreptul acordat — cum zice delegația — prin tratatul de pace dela Trianon.

Dar, conform acestui tratat, minoritățile au dreptul de a *înființa școale*, însă nu de a primi ajutoare pentru susținerea școalelor. Tratatul zice: «Cetățenii români aparținând unor minorități etnice de religie sau de limbă au drept egal de a înființa, conduce și controla, *pe spesele lor*, instituții de binefacere, religioase sau sociale, școale și alte stabilimente de educație, întrebuintând limba lor maternă».

Organizarea presei. Mai mulți domni senatori au făcut propunerea în senat, ca statul, pentru a îngriji interesele morale ale ziaristilor, să ofere un mijloc de pregătire profesională, înființând la universitate o catedră de istoria, teoria și tehnica gazetăriei. Studenții vor urma cursurile necesare culturii publicistului, cum se vor stabili prin lege.

Mulțămire. Credincioșii parohiei *Sibiul*, din tractul Săliște, aduc cele mai călduroase mulțămiri domnului *Joaneș Petra* (Oașa) și soției sale *Maria* (de prezent mari proprietari în București) pentru icoana de mare preț Mormântul Domnului, care acum împodobește atât de frumos modesta biserică din satul lor natal. Stăpânește-i și preamărește-i cu D-zeiasca puterea ta, Doamne.

N. B.

Nr. 3762/921 Școl.

(84) 1—3

Concurs

Pentru ocuparea postului de profesor de religie la școala medie (civilă) de fete din Făgăraș, împreună cu școala primară de stat și cu școala de ucenici, post sistematizat și aprobat din partea ministerului instrucțiunii sub Nr. 48453/920, publicăm concurs cu termen de 15 zile, socotite dela prima publicare.

Numirea profesorului de religie o face Consistorul arhiepiscopal în conformitate cu pct. 6. §. 122 din Statutul organic. Numiți pot fi preoți cu calificare teologică completă și cari întrunesc condițiile fixate în actul Consiliului Dirigent Nr. 12273/1919, respective, cari au ascultat cursurile pentru profesorii de religie la Universitatea din Cluj. Preferință vor avea candidații cu studii academice, precum și aceia, cari au făcut examenul pedagogic profesoral.

Petițiile de concurs instruite cu documentele necesare sânt a se înainta, în termenul deschis, la adresa Consistorului arhiepiscopal.

Sibiu, din ședința Consistorului arhiepiscopal, ca senat școlar, ținută la 3/16 Iunie 1921.

Consistorul arhiepiscopal.

Nr. 3378 Școl.

(55) 1—3

Concurs

Pentru ocuparea postului de profesor de religie la liceul «Aurel Vlaicu» din Orăștie, post în regulă sistematizat, publicăm concurs cu termen de 15 zile, socotite dela prima publicare.

Numirea profesorului de religie o face Consistorul arhiepiscopal în conformitate cu pct. 6 § 122 din Statutul organic. Numiți pot fi preoți cu calificare teologică completă și cari întrunesc condițiile fixate în actul Consiliului Dirigent Nr. 12273/1919, respective cari au ascultat cursurile pentru profesorii de religie la Universitatea din Cluj. Preferință vor avea candidații cu studii academice, precum și aceia, cari au făcut examenul pedagogic profesoral.

Petițiile de concurs instruite cu documentele necesare sânt a se înainta, în termenul deschis, la adresa Consistorului arhiepiscopal.

Sibiu, din ședința Consistorului arhiepiscopal, ca senat școlar, ținută la 3/16 Iunie 1921.

Consistorul arhiepiscopal.

Nr. 130/1921

(83) 1—3

Concurs

Pentru ocuparea postului de paroh din parohia Telnă (clasa a II-a) se scrie concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în «Telegraful Român».

Venitele cu întregirea dela stat sânt conform datelor din coala B.

Cererile de concurs se vor înainta în termenul susindicat la subsemnatul oficiu, iar concurenții, pe lângă observarea normelor reglementare, se vor prezenta în o Duminecă sau sârbătoare la biserică spre a cânta și predica, respective celebra.

Oficiul protopresbiterial român ortodox al tractului Alba-Iulia în înțelegere cu comitetul parohial.

Alba-Iulia, la 24 Mai 1921.

Ioan Teculescu,
protopop.

Nr. 236/1921

(78) 2—3

Concurs

Pentru ocuparea postului de paroh din parohia de clasa III a Crăciunești protopopiatul Zarandului, se anunță concurs cu termen de 30 de zile dela prima publicare în «Telegraful Român».

Emolumentele împreunate cu acest post sânt cele fasonate în coala B. pentru întregirea venitelor dela stat.

Cererile se vor înainta subsemnatului oficiu protopresbiterial, ear concurenții cu observarea dispozițiilor regulamentare se vor prezenta în vre o Duminecă sau sârbătoare la biserică.

Brad, la 31 Mai 1921.

Oficiul protopopesesc ortodox român al Zarandului.

Pompiliu Piso,
protopop.

Nr. 148/1921

(77) 2—3

Concurs repetit

Pentru ocuparea postului de capelan cu drept de succesiune pe lângă parohul Ioan Rusu din parohia de cl. II Ida-mare cu filiile Dipta, Teaca, Bratfalău, Milaș, în protopresb. Bistriței, se publică concurs cu termen de 30 zile dela prima apariție în «Telegraful Român».

Emolumentele împreunate cu acest post sânt: Jumătate din toate venitele stolare sistematizate (porțiunea canonică și venitele dela funcțiuni) după cum au fost fasonate în coala B, apoi casa parohială cu grădină și toate supraedificatele.

Reflecții calificați își vor înainta cererile instruite cu documentele de lipsă în sensul regulamentului la oficiul protopresb. ort.-rom. în Bistrița și au voia a se prezenta și în comuna spre a-și arăta aptitudinile și a face cunoștința parohului și a poporului, cântând, predicând, event. liturghisând.

Bistrița, 3 Iunie 1921.

Oficiul protopresb. ort.-rom. în înțelegere cu cei interesați.

Gregoriu Pletosu,
protopresb.

Nr. 155/921 pr.

(71) 3—3

Concurs

Pentru întregirea parohiei de clasa III Cibul, din protopresbiteratul Geoagiului, se publică concurs cu termen de 30 zile de prima publicare în «Telegraful Român».

Emolumentele împreunate cu acest post sânt cele arătate în coala B. pentru întregirea dela stat, cu restricțiunea §-ului 26 din Regulamentul pentru parohii (împărțirea venitului din parohie un an întreg cu văduva preoteasă). Cererile de concurs, instruite conform normelor în vigoare, se vor înainta subsemnatului oficiu protopresbiterial în termenul arătat, iar concurenții cu prealabila încuviințare a subscrisului, se vor prezenta în vre o Duminecă sau sârbătoare în biserică, spre a cânta, cuvânta, respective celebra.

Geoagiu, la 12 Mai 1921.

Oficiul protopresbiterial ort. rom. al tractului Geoagiu în înțelegere cu comitetul parohial.

Nicolae Todea
adm. protopresb.

(74) 3—3

Concurs

Pentru întregirea parohiei de clasa III Gialacuta, cu filiile Târnavă și Căbești, în protopopiatul Ilia, se publică concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în «Telegraful Român».

Emolumentele împreunate cu acest post sânt cele satorite în coala B. pentru întregirea venitelor preoțești dela stat.

Locuința și supraedificate în natură.

Cererile de concurs înzestrate cu documentele necesare se vor înainta subscrisului în termenul deschis.

Aspiranții la această parohie se vor prezenta cu observarea dispozițiilor regulamentare în vre-o Duminecă sau sârbătoare în parohie și la biserică spre a se face cunoscuți poporului.

Ilia, la 4 Mai 1921.

Oficiul protopopesesc al tr. Ilia în înțelegere cu comitetul parohial.

Const. Moldovan
protopop.

Nr. 288/1921 prot.

(72) 2—3

Concurs

Pentru întregirea parohiei de clasa a doua Șulumberg, protopresbiteratul Agnitei, se publică concurs cu termen de 30 de zile dela prima apariție în «Telegraful Român».

Emolumentele sânt, pe lângă urcarea porțiunii canonice dela 5 la 30 jug., cele satorite în coala B. pentru întregirea venitelor dela stat.

Cererile de concurs împreună cu documentele cerute să se înainteze subscrisului în termenul sus indicat.

Concurenții, după prealabila încuviințare a protopresbiterului, să se prezinte în vre-o Duminecă sau sârbătoare în biserică din parohie spre a cânta și predica, eventual a celebra.

Agnita, 18 Mai 1921.

Joachim Muntean
protopop.

Nr. 191/921

(76) 2—3

Concurs

Pentru ocuparea parohiei de cl. III Frata de câmpie, se publică concurs cu termen de 30 zile, dela prima publicare în «Telegraful Român».

Emolumentele sânt cele fasonate în coala congruei, fiind și case parohiale și porțiune canonică.

Concurenții să-și înainteze cererile instruite în ordine în termen deschis subsemnatului oficiu având a se prezenta în vre-o Duminecă sau sârbătoare spre a cânta, celebra și a face cunoștință cu poporul.

Turda, 21 Mai 1921.

Oficiul protopresbiterial în înțelegere cu comitetul parohial.

Jovian Murășanu,
protopop**Banca Românească, societate anonimă, București**

și

Lumina, institut de credit și economii, s. p. a. Sibiu**Înștiințare**

Tribunalul Sibiu, secția comercială, a aprobat și înregistrat prin decisiunea Nr. F. soc. 273—1915/14 fuziunea băncii LUMINA institut de credit și economii s. p. a. în Sibiu cu BANCA ROMÂNEASCĂ societate anonimă în București, fuziune de care a luat act și tribunalul Ilfov. În baza pp. 202 și 208 din legea XXXVII din anul 1875 invităm pe toți creditorii băncii Lumina institut de credit și economii s. p. a. în Sibiu, ca în curs de șase luni socotite dela a treia inserare a acestei înștiințări să-și anunțe pretențiunile lor față de banca Lumina, la Banca Românească sucursala Sibiu, strada Cisnădiei Nr. 7 et. I.

(82) 2—3

București—Sibiu, în 15 Iunie 1921.

Consiliile de administrație